

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: Oponent

Autor/ka práce: Bc. Vavřinec Vaněk

Název práce: Gentrifikace Karlína z pohledu starousedlíků

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Arnošt Novák, Ph.D.

Oponent/tka: Mgr. Václav Orcígr

Navržené hodnocení: výborně

Text posudku:

Diplomová práce se zabývá gentrifikací Karlína. Oblíbená pražská čtvrť patří mezi jeden z typických příkladů současné proměny metropole, charakteristické rostoucími cenami nemovitostí, proměnou sociální skladby obyvatel v konkrétních lokalitách, rostoucí turistifikací a komercializací centra, a souvisejícími proměnami služeb. Karlín dlouhodobě patřil spíše k zanedbávaným lokalitám. Zejm. povodně v roce 2002 přinesly vlnu postupné kultivace čtvrti, která vedla k socio-ekonomické proměně charakteristické růstem cen, proměnou pracovních příležitostí ve čtvrti, postupným zanikáním původních podniků a služeb a jejich nahrazením novými službami uzpůsobenými novým cílovým skupinám. Jinými slovy v Karlíně najdeme prakticky všechny příklady procesů spojovaných s gentrifikací. Mimo to je Karlín na základě dosavadního zkoumání bohatý na lidské příběhy ukazující sociální dopady gentrifikace. Názory na tento proces se různí de facto dle politické orientace diskuse – na jedné straně reflektují právě její sociální stránku, postupné znedostupňování města pro starousedlíky a proměnu čtvrtí uzpůsobených bohatším obyvatelům, na druhé straně jsou vyzdvihovány její kultivační přínosy pro lokalitu ve smyslu údržby veřejných prostor a budov – ze čtvrtí se stávají „čistší“ místa příjemná k pobytu (což nicméně neplatí vždy – záleží na míře privatizace veřejného prostoru a jeho otevřenosti).

Autorovi se v práci daří naplnit možná jeden z nejtěžších úkolů vybraného tématu – reflektovat proces s místními projevy (ale do značné míry s globálními příčinami) z obou pohledů, třebaže je jednoznačně patrné ukotvení práce v kritických a marxistických přístupech ke zkoumání města. Očekávatelný problém, který by v práci mohl nastat, a sice ideologický popis fenoménu gentrifikace, se nicméně v práci téměř nevyskytuje. Naopak je argumentační princip založen na empirickém zkoumání, a práce proto působí od začátku do konce přesvědčivým dojmem.

Struktura práce je logická, přehledná, práce s textem poukazuje na komplexní porozumění problému a jeho čtivé uchopení. Teoretická část práce pracuje s relevantními autory a koncepty, které vhodným způsobem vztahuje ke specifikům post-socialistického města. Zevrubně je zpracována jak geneze zkoumání, historický vývoj, konkrétní specifika a koncepty, přičemž jednotlivé oddíly spolu dobře komunikují. Vytváří tak adekvátní terén pro

výstavbu výzkumné části práce. Metoda práce (kvalitativní rozhovory doplněné pozorováním) je dobře zvolena i zpracována (ačkoli bych očekával možná hlubší práci s terénními poznámkami a neformálními rozhovory, jestliže jsou prezentovány jako součást metody). I přes hlubokou a podrobnou výpovědní hodnotu rozhovorů by práci možná prospěla konkrétněji definovaná výzkumná otázka a práce s konkrétními hypotézami. Na druhou stranu zvolený přístup autorovi nechává poměrně volné ruce v práci s daty, což je ve výsledku ku prospěchu. Mírnou nedůvěru vzbuzuje také tvrzení, že za účelem zpracování práce se diplomant nechal zaměstnat v oblíbených karlínských provozovnách – skutečně to tak bylo? Výzkumný vzorek je nicméně relevantní a použitá metoda je korektní. Spolu s doplněním a reflexí naprosté většiny aktuálních informačních zdrojů (např. mapování Paměti města, reflexe aktivit galerie VI PER apod.) práce vytváří komplexní informační materiál o gentrifikaci Karlína, který může sloužit jako zcela relevantní zdroj pro další zpracovávání tématu.

Po formální stránce práce splňuje nároky kladené na diplomovou práci a všechny náležitosti. Drobná výhrada směřuje k abstraktu a jeho struktuře (poměrně hodně se věnuje teoretické perspektivě namísto kompletního shrnutí práce vč. závěrů), rovněž chybí anglické Summary (zde záleží na požadavcích katedry).

Celkové vyznění práce silné v teorii i empirickém uchopení tématu nenarušuje ani tolerovatelné množství chyb, překlepů a stylistiky (s. 32 – nedokončená věta, gramatika, chybějící písmena či zdvojení slov), či několik faktických nedostatků (např. vymezení nájemního bydlení ve vztahu k gentrifikaci, nepřesnosti ve vymezení obecního bydlení a regulaci nájmu, nesouvisející odkaz na Metropolitní plán v návaznosti na text apod.). Práce dokáže svým stylem čtenáře vtáhnout, popisuje proces proměny Karlína jako příběh, který ovšem stojí na silném teoretickém i empirickém základě, jednotlivé části jsou navzájem propojeny a empirická zjištění jsou provázána se zvoleným teoretickým přístupem při zachování reflexe specifik Prahy jako post-socialistického města. Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením 17 bodů s ohledem na výše zmíněné nedostatky, a v případě přesvědčivé obhajoby doporučuji hodnotit známkou *výborně*.

Otázky k obhajobě: Jak byste vymezil přístup anglo-amerických teoretických přístupů k gentrifikaci ve srovnání se situací v post-socialistických městech?

Jaké další lokality v Praze procházejí gentrifikací a liší se v tomto procesu specificky od situace Karlína?